

<https://magazine.faaaf.org.ua/udoskonalennya-pervinnogo-obliku-v-agrarnih-pidpriemstvah-vimoga-sogodennya.html>

3. Первинку втрачено під час бойових дій: що робити далі. URL: https://interbuh.ligazakon.net/article?id=145712&utm_source=buh.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_campaign=LZtest&utm_content=cons.

4. Воєнний стан: Дії суб'єктів господарювання, у яких були зруйновані офіси та всі архіви і документи знищено? URL: <https://zp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/614619.html>.

ОБЛІК ПРАЦІ ТА ЇЇ ОПЛАТИ

Костяниця Д.О., здобувач вищої освіти

*Науковий керівник: Ковальова Т.В., канд. екон. наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Відповідно до соціально-економічних концепцій, заробітна плата є природним джерелом доходу для працюючих людей, а оплата праці – основною формою індивідуальної та колективної мотивації. В даний час одним з найважливіших моментів в системі бухгалтерського обліку, проблем і методів оподаткування є розрахунок заробітної плати, нарахування і виплата заробітної плати та контроль за правильністю нарахування заробітної плати і податкових відрахувань. Основним важелем впливу держави на оплату праці на підприємстві є надання соціальної гарантії у вигляді мінімальної заробітної плати, яка щороку переглядається Міністерством фінансів України в бік збільшення і станом на 01.09.2023 р. мінімальна заробітна плата встановлена в розмірі 6 700 грн. (у 2024 році мінімальна заробітна плата планується в розмірі 7 665 грн.).

Дослідженню питань та проблем обліку розрахунків з оплати праці присвячені роботи таких вітчизняних вчених, як: Ф.Ф. Бутинець, М.Д. Ведерніков, Ю.А. Верига, В.Н. Гончаров, З.В. Гуцайлюк, О.В. Додонов, З.В. Задорожний, А.М. Колот, Т.А. Костишина, Я.Д. Крупка, Т.Г. Мельник,

М.С. Пушкар, В.С. Рудницький, В.В. Сопко, П.Л. Сук, І.Д. Фаріон, П.Я. Хомин, Н.В. Шульга та ін.

В сучасному світі в роботі відповідних компаній та організацій, вимагають перегляду існуючі систем виплати заробітної плати, вжити відповідних та ефективних заходів для виконання та мотивування співробітників, керувати структурою фонду оплати праці соціально-економічного характеру.

Обґрунтування удосконалення обліку праці та її оплати на підприємствах.

Облік праці та її оплати – це важлива і складна ділянка обліку, оскільки вимагає точних і своєчасних даних для відображення змін у кількості працівників, відпрацьованих годин, категорій працівників, кодів виробничих витрат і контролю за використанням трудових ресурсів. Заробітна плата регулюється формами та системами оплати праці. На підприємствах застосовуються дві основні форми оплати праці: погодинна та відрядна. При погодинній оплаті праці заробіток працівника визначається відповідно до відпрацьованого часу. Існує дві системи цієї форми оплати праці: проста погодинна та погодинно-преміальна. Відрядна форма оплати праці означає, що заробітна плата працівника визначається обсягом виконаної роботи та сумою, яка за неї виплачується. Застосовується для оплати праці працівників, праця яких підлягає нормуванню, і включає такі схеми: пряму, преміальну, прогресивну та індексовану. [1]

Вимогами до побудови фонду оплати праці є визначення завдань, системи показників, документації та системи рахунків. Виходячи з цього, основними завданнями обліку праці та заробітної плати є такі:

– забезпечення контролю за чисельністю працівників, використанням робочого часу та дотриманням трудової дисципліни;

– визначення робочого часу і виробітку, розрахунок заробітної плати кожного працівника, встановлення фак-

тичного фонду оплати праці та розподіл нарахованої заробітної плати за напрямками витрат;

- розрахунки з робітниками та службовцями по заробітній платі, з бюджетом по утриманню податків та з органами соціального страхування по внесках на соціальне страхування;

- забезпечення контролю за виплатою заробітної плати та преміюванням, складанням звітності тощо.

1 січня 2009 року набули чинності типові форми первинної облікової документації підприємств, установ та організацій, затверджені наказом Державного комітету статистики України від 5 грудня 2008 року № 489 «Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці»:

- № П-1 «Наказ (розпорядження) про прийняття на роботу»;

- № П-2 «Особова картка працівника» ;

- № П-3 «Наказ (розпорядження) про надання відпустки»;

- № П-4 «Наказ (розпорядження) про припинення трудового договору (контракту)» ;

- № П-5 «Табель обліку використання робочого часу»;

- № П-6 «Розрахунково-платіжна відомість працівника».

Відповідно до НП(С)БО 26 «Виплати працівникам», затвердженого Наказом Міністерства фінансів України № 601 від 28 жовтня 2014 року, до виплат працівникам належать такі виплати:

- поточні виплати;

- виплати при звільненні;

- виплати по закінченні трудової діяльності;

- виплати інструментами власного капіталу підприємства;

- інші довгострокові виплати. [2]

У процесі нарахування та виплати заробітної плати працівникам підприємства необхідно здійснювати перед-

бачені законодавством нарахування та утримання. Наразі ці питання регулюються такими нормативними документами:

– Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» № 1058-IV від 09 липня 2003 року;

– Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» № 1105-XIV від 23 вересня 1999 року;

– Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням» № 2240-III від 18 січня 2001 року;

– Закон України «Про розмір внесків на деякі види загальнообов'язкового державного соціального страхування», № 2213-III від 11 січня 2001 року;

– Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», № 1533-III від 02 березня 2000 року;

– Закон України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування», № 400/97-ВР від 26 червня 1997 року, зі змінами та доповненнями;

– Закон України «Про розмір внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності», № 2272-III від 22 лютого 2001 р.

Підвищення ефективності виробництва, достовірну інформацію про витрати праці на кожній виробничій дільниці, використання робочого часу і його оплати повинен забезпечити бухгалтерський облік.[3]

Вимоги до побудови фонду оплати праці полягають у визначенні завдань, системи показників, документації та розрахунку. Виходячи з цього, основними завданнями розрахунку заробітної плати є:

- забезпечення правильного визначення витрат робочого часу та обліку праці;
- розрахунок заробітної плати кожного працівника відповідно до кількості та якості праці
- визначення фактичного розміру фонду заробітної плати для працівників всієї компанії та управління ним за складовими (наприклад, відділ, робоче місце) та в цілому по компанії;
- облік кожної суми заробітної плати, понесеної працівниками підприємства, як невід'ємної частини витрат на бізнес-процеси підприємства, відповідно до місця та предмета праці;
- контроль за правильним використанням заробітної плати в різних підрозділах підприємства, встановлення відповідальності за втрату продуктивності праці та облік усіх витрат на заробітну плату. [4]

Заробітна плата, надбавки та пенсії можуть бути виплачені співробітникам Казначеем на підставі платіжної або розрахунково-платіжної відомості, підписаної Адміністратором та Головним бухгалтером. Після закінчення терміну видачі заробітної плати та інших видів виплат замість підпису у відомості на особу, яка отримує таку виплату, оформлюється депозитний сертифікат. [5]

Для розрахунку заробітної плати водія вантажівки використовуйте «Подорожній лист вантажного автомобіля». Зокрема, типова форма № 1 (міжнародна) та типова форма № 2 (внутрішня) (див. зразок 7.1). Подорожній лист випишується на кожну добу (або на одне перевезення у випадку міжміських перевезень). Для нарахування винагороди водієві легкового автомобіля використовується «Подорожній лист службового автомобіля» (типова форма № 3). З урахуванням особливостей окремих галузей економіки відповідні галузеві міністерства мають право запроваджувати інші спеціальні форми первинного обліку праці та її оплати.

Таким чином, бухгалтерський облік на підприємствах повинен забезпечувати точний розрахунок заробітної плати кожного працівника відповідно до кількості та якості використаної праці, існуючих форм і систем оплати праці та правильності утримань із заробітної плати; контроль за дотриманням трудового розпорядку, режиму робочого часу і норм виробітку; своєчасне виявлення резервів подальшого підвищення продуктивності праці; видачу заробітної плати.

Перелік посилань:

1. Облік праці та її оплати. *Бібліотека Букліб.8.1*: веб-сайт. URL: <https://buklib.net/>.
2. Облік праці, її оплати та соціального страхування персоналу. URL: https://msn.khmnu.edu.ua/pluginfile.php/241377/mod_resource/content/2/tema_12.pdf.
3. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу. URL: https://pidru4niki.com/19531117/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/oblik_pratsi_oplati.
4. Бухгалтерський облік. Облік оплати праці робітника на підприємстві. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/accountant/17344/>.
5. Облік праці та її оплати 2 Організація оплати URL: <https://ua-referat.com/>
6. Лишиленко О. Бухгалтерський облік: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2015. 631 с.
7. Кундря-Висоцька О. Бухгалтерський облік: навч. посібник. Київ: Алерта, 2014. 303 с.

ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ БАНКУ

*Костяниця Д.О., здобувач вищої освіти
Хорошилова І.О., канд. екон. наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

В даний час одним з найважливіших факторів підвищення ефективності будь-якої діяльності є використання оборотних активів (коштів) підприємства, їх стан та доцільність використання безпосередньо впливає на кінцеві